

ÜLIÕPILASLEHT

Sisu: **E. Oissar:** Akadeemiline stuudium ja kultuuriküsimus. / **J. Pert:** Mag. Allmanni surma puhul. Mõtteid elust ja surmast. / **A. Kruus:** E. Ü. S. Raimlale. (Luuletus). / **E. Raudsepp:** Lehe tellimisküsimus ja lehe ilme. Sekretäri kirjutus. / **-er:** Maa-alaliste üliõpilaskogude avalik vaielduskoosolek 21. novembril. / **—:** Draamastuudio küllatuleku puhuks. / **—:** Soome kunstist. (Artikkel). / **Juhan Paalbärk:** Kui on mürgel, siis olgu põhjalik. (Veste). / **Polopatos:** Kõrge koli naeset. (Luuletus). / Akadeemilise kirjandusühingu koosolek 14. nov. / **S. Aaslava:** Stuudiumi hädadest. (Järg). / **K.—la:** Tartu üliõpilaskonna edustuse valimised. / Akadeemiline kroonika.

№ 13

6. XII. 26

Üliõpilastele

teatud hinna-
alandusega
müüakse riide-
dekaupa rik-
kalikus vali-
kus

M. Vallase

riidekaupluses
Kaubahoovis nr. 3.

Juhin h. h. üliõpilaste tähelepanu

minu uuesti avatud
daamide ja härrade
juuksetööstuse äri.

Töö kiire ja korralik diplo-
meeritud meistri juhatus all.

Moedne poisipea lõikamine	50 mk.
Juukselõikamine	40 mk.
Habemeajamine	20 mk.

Kõige austusega

R. Napp

Küütri tän. nr. 3

Firma „KOLUMBIA“

Tartus, Aleksandri tän. Nr. 4

soovitab suures valikus

Ameerika, Inglise ja Saksa vabrikutest grammofone ja platesid

„His Master's Voice“, „Columbia“, „Odeon“, „Parlophon“, „Beka“,
„Polydor“. Väikesed Oliver tantsuplatted Emk. 65.— tükk.

Soovi korral grammofonide müük ka osakaupa maksu peale, mille juures hind
kallim ei ole.

Peene nahakaupadest

moodsamaid naisterahva käetaskusid, portfelle, rahataskusid, kõik-
sugu reisi summadane jne.

Kirjutusmaterjale, paberi kaupe ja karnevali ehteid.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Akadeemiline stuudium ja kultuuriküsimus.

Ülikool on omandand oleviku kultuuris keskse seisukoha, koondades enese ümber suurema osa kultuurilisest ja teaduslikust tööst. Kuid enne kui selgitada akadeemilise stuudiumi osa kultuuriküsimuses, lubatagu teha ekskurss kultuuri sisusse, kuna muidu riüksid mu arutlused õhus.

Käesolevas võtan kultuuri kõige laiemas ulatuses ja mõtlen teda koosnevana kolmest osast; nimelt sisaldab ta subjektiivset, objektiivset ja ideaalset regiooni. Subjektiivne psüühiline ala piirdub üksikinimese vaimueluga, üksiku elamustega. Osa elamusi on ainult mööduva, silmapilkse tähendusega, nad ei mõjuta kultuuri; osa aga, mis kultuurilise tähendusega, on kas piirat maksvusega teat rahva epooohhi kohta, või on üldmaksvad. Üldmaksvad elamused intendeeruvad ideaalses regioonis sisalduvale tähendusele, mõttele, normile, väärtusele.

Mööduv ja liikuv elamus tahab põlistuda välises looduses, püüab sinna jätta jälgi ja säiluda, nii et välisesemed saavad mõtte kandjateks ja alalhoidjateks. Üksik-

inimese esteetiline elamus kuulub subjektiivsesse regiooni; loob aga inimene esteetilise elamuse sunnil kunstteose, siis kunstteos kuulub objektiivsesse regiooni, kuna kunstteoses väljenduse leidnud ilusa igavene idee kuulub ideaalsesse regiooni. Kõik kolm ala põimuvad kultuuris üheks suureks tervikuks, kus kõik kolm lahutamata seot. Üksikinimene ja kultuurtervik on alalises läbikäimises, alalises ideedevahetuses üksteisega: üksik võtab alatasa vastu kultuurväärtusi, assimileerib nad, asetab nad kindlale kohale oma hingeelu tervikus, kuid ta ei piirdu ainult vastuvõtuga, vaid loob ka ise kultuurväärtusi ja muudab kultuurilma.

Et võtta vastu väärtusi välisest kultuurilmast, on vaja elustada see vorm, need jäljed, kus elamus leidnud väljenduse, sest iseenesest on elamusjäljed surnud ja mittemidagiütlevad. On vaja lähineda selles peituvale elamusele ja püüda seda mõista. Platoni dialogid kui tükike välisilma pole muud kui teatavate kirjamärkidega kaet paber; neis peituv elamus, hing avaldub

ainult siis, kui neile lehile lähineda formaalse keeleoskusega ja tahtega mõista selles põlistund ideed. Välisesse loodusesse jäänd elamusjälgede elustamisel ja mõistmisel kõlab kaasa lähineja hingeline seisukord, ta püsivam hingestruktuur kui lähtekoht; elamus ise on põlistund ainult jämedais joonis, peensused on jäänd märkimata, nii et on ant ainult terve rida punkte, ebaselge üleskirjutis, mille põhjal vaja restaureerida primäärne elamus. On selge, et adekvaatne tunnetis on võimatu, jääb palju võimalusi tõlgitsemiseks ja seletamiseks. Iga ajajärk elab läbi, seletab ja mõistab ise viisi hellenismi, Molièr'i, Goethe't, olgugi, et neist kõigist on jäänd kindlad faktid, esemed, aga sisu, mis neile antakse, on alati muutuv. Siin polegi tähtis adekvaatne tunnetis, vaid tähtsamad on ideed, algatused, tõuked, mida üksikinime saab ja mis ta vaimu elu rikastavad, arendavad ja edasi viivad.

Kes võtab vastu kultuurväärtusi, sel peab olema keskpunkt, mille ümber ta koondab vastuvõet

väärtused; puudub see, siis vastuvõet väärtused hajuvad laiali vormituks konglomeraadiks, mis ei koosne elavaist haridusväärtustest, vaid surnud ballastist. Vastuvõtja peab kultuurväärtusi assimileerima võimalikult mitmekülgsest, peab haarama võimalikult palju kultuurväärtusi ja need assimileerima, kuid kõige selle juures peab ta jääma tervikuks, mida läbistavad kindlad tulevikku-suunduvad jooned.

Heitnud pilgu kultuuriolemusele ja vaadelnud neid tingimusi, mis on tarvilikud kultuurväärtuste omandamiseks, võime selgitada, milline osa on üliõpilasel täita akadeemilises stuudiumis. Tuleb juba alguses märkida, et üliõpilane on väga hääs seisukorras, mis soodustab kultuurtööd, kuid ka teatavad nõudmised säeb. Üliõpilastest kasvab välja kultuurikandev kiht, kellele lahkuv vana põlv annab üle kultuurväärtused. Järeltulijate ülesanne on nende alalhoid ja edasiarendamine, kus päärasekus langeb viimasele. Ja akadeemiline noorsugu on sellases seisukorras, mis seda aina soodustab, sest nad on lähedal vaimsetele kutsetele, mis omakord lähimad kultuurile ja viivad lähemale kultuuri ideaalidele. Akadeemiline noorsugu puutub igal sammul kokku intensiivse vaimse eluga, mis teda igalt poolt ümbritseb, igal pool võib kuulda uut, teda ümbritsev atmosfäär ergutab ja äratav vaimsele tööle, iseseisvale uurimisele ja otsimisele. Üliõpilane võib hoolitseda oma hingekultuuri eest sel teel, et ta arendab oma vaimujõude ja tungib terve inimsoo kultuurisse, tema ees on lahti kõik kultuuri-varaaidad, kust ta võib leida uusi ja uusi ergutusi ja väärtusi. Üliõpilane kui homo studens võtab vastu väärtusi ja siin avaldub tea-

duslik meetod ja töö kasvatavat mõju, sest teaduslik töö sunnib asjade ja nähtuste üle tõsiselt ja asjalikult järele mõtlema, nõuab kriitilist meelsust ja iseseisvat otsustust. „Terve see teadusliku koostamise töö pole mõeldav enesekasvatusega, inertsiga ja tuju ületamisega, harjumusega ühtlaseks, kestvaks, sihiteadvaks pingutuseks“¹⁾.

Ala valik ja töö sooritamise pole seot kitsendavate tingimustega, vaid igaüks valib vabalt, milleks ta tunneb enese kutsutud olevat, töösooritamiseks on jäet lajad võimalused, et igaüks saaks neid oma kalduvuste kohaselt lõpule viia, et saaks võimalikult iseseisvalt valida töö lõpuleviimiseks tarvilikud meetodid. Õppetegevuse korraldamises on ülikool auto- noomne asutus, mis ei olene poliitiliste voolude muutlikkusest, õppetegevus pole piirat väljastpoolt päälesurut vaadetega, vaid sünnib ainult teaduslikkude printsiipide järele. Vabadus valida ja korraldada õpinguid huvide kohaselt loob stuudiumi aastate ümber omapärase romantika, täis muretust, elamislohu ja üleemeelset noorusrõõmu, need aastad on seot Vana-Heidelbergi meeoluga ja annavad kaasa ilusaimad mälestused ellu.

Et akadeemilises stuudiumis on lood soodsad töötamisvõimalused, siis tuleb üliõpilastel neid täiel määral kasutada, et valmistuda ette tulevaseks kultuuritööks, et saada rahva kultuurilisteks juhtideks. Kes on kutsut juhtima, sellelt ei nõuta mitte ainult teadmiste hulka, mitte ainult mälu pärast faktide meespidamist, vaid kõigepäält laia ja harit inimsust, kindlaksmäärat kultuurtahet vaimsetes,

1) A. Fischer, Akad. Unterricht u. Charakterbildung, Zeitschr. f. päd. Psych. 1913. Bd. 14. p. 135.

kunstilistes ja poliitilistes asjus (Mahrholz). On tarvis koguda üksikuid eriteadmisi, kuid ei tohi jääda üksiku pisiküsimuse juure, vaid on vaja eriküsimus viia ühendusse terve kultuurilimaga, leida niidid, mis ühendavad üksikjuhuse tervikuga, vaja omandada lai ja selge vaade kaasaja kultuurpüüetele ja väärtustele.

Ülikool peegeldagu ühtlast kultuurtervikut, stuudiumis peab üliõpilane tungima sellesse. Meil on elemente, üksikteadmisi, aga puudub kõike kokkuvõttev süntees. Siin seisavad üksteise vastu üldharidus ja eriharidus, tõeline akadeemiline stuudium seisab aga mõlemate ühendamises, eriküsimuste kõrval peab leidma võimalust üldhariduslikuks uurimiseks ja kujundamiseks, et arendada vaadet üldkultuurile. Selleks pole kaugelki küllalt eriala — loengute kuulamisest ja eksamite sooritamisest, pole küllalt osavõtust seminarest, harjutustest, kollokviumidest, mis küll vajalikud aine põhjalikumaks läbitöötamiseks, vaid neile seltsigu üldised loengud filosoofia, pedagoogika, kirjanduse, õiguse, sotsioloogia, usu alalt. Nii põimuvad üksikud eriküsimused üldise ilma-vaatega ja moodustub küllalt lai baas, mis aluseks pärastisele kultuuri- ja juhtimistöele. Siit lähtudes peab üliõpilane äratama ka teistes igakülgset haridust ja kultuuri.

Igal rahval on õelda kultuuril- male oma sõna, igal rahval on täita kultuurülesanne, mis kohane

Omis asjus

Kuna E. N. Ü. S. erinumber käesoleva semestri päält edasi on lükatud, ilmub jõulukuul ainult üks number „Üliõpilaslehte“ (14).

Tellijaid, kes enne 15. dets. Tartust ära sõidavad, palutakse, et nad omad aadressid uuendaksid.

ta hingelistele võimistele. Ja kaas- aegse kultuuri internatsionaalsuse pääle vaatamata leidub selles lähemal eritlusel natsionaalseid jooni: ameerika-pragmatism, prantsuse- peen-vaimne humanism. Meil kui väikerahval pole tuhandeaastast kultuuri, pole traditsioone nii arendavas kui ka takistavas mõt- tes. Sellepärast lähemegi üle oma väikerahva kitsaste piiride, ammu- tame teiste rahvaste loodud kul- tuurväärtustest, aga sellele vaata- mata peab meie püüetel jääma rahvuslik meelsus, võõra kultuuri ja võõra rahvusterviku abil õpime

sügavamalt tundma iseendid, tun- gime sügavamale oma hingesse ja tahame enam otsustavamalt oman- dada kultuurväärtusi. Võõra rahva hing ja vaimuelu tuleb siin meile lähedale, me õpime mõistma võõ- rast hinge ja hindama ta kultuuri püüdeid ning saavutusi. Sellega

aitame kaasa rahvaste sallivusele, nende vaimsele lähinemisele ja ühinemisele. Aidakem kaasa, et Pan-Euroopa idee ei lahendaks ai- nult majanduslikke raskusi, vaid viiks terve Euroopa vaimsele ühi- nemisele, sest „teadus on tuge- vaim rahvaidühendav võim sot- sialismi ja ilmareligiooni kõrval“, tähendab Mahrholz. On kultuuri- kandjad omavahel ideedevahetu- ses, on neil üksteise mõistmist ja hindamist, siis peitub selles tule- viku ühinemise ja sallivuse pant.

Stuudiumi aeg on enam kujun- damis- ja vastuvõtmissaeg, peame

Ü. S. Raimlale.

*Uus elu ja mõtted on nooruse leid,
Kel teadus ja valgus on kingiks,
Kes otsides uusi ja tundmata teid,
Nii liituvad ühiseks ringiks.*

*On võitluse pantideks kartmatu meel
Ning kindlus ja püsivus, tahe —
Neist ükski on vähe. vaid armastust veel,
Mis ühendab südameid kahe.*

*Ksv! ksv! liitugem — maa ootab meid —,
Et soorita mehiste aadet;
Ent kutsuda kaasa me seltsi vaid neid,
Kes pooldavad ühist me vaadet.*

*

*Kui vahest siis koguneb sõpruse ring,
Teeb laulu ja ilutseb öödel,
Mil süttimas süda ja üleneb hing —
Las puhkust siis rasketel töödel.*

A. K.

Mag. Allmanni surma puhul.

Mõtteid elust ja surmast.

„Paljud surevad liig hilja, ja mõned surevad liig vara. Veel kõlab võõralt õpetus: „sure õigel ajal!“ Nii tahan ma ise surra, et teie, sõbrad, minu pärast armastaks maad enam; ja mullaks tahan ma jälle saada, et oleksin ma rahu, mis mu sünnitas. Zarathustra (Vabasurma üle.)

Alles ülikoolist väljalennanud klassi- lise filoloogia noor magister on lahku- nud vabasurmas. Juba on ta ununemas, ja vast ainult lähemad omaksed kannav- ad ta kaju mälestusis, mis siit pääle paratamatult muutumas hõredamaks.

Õieti, sel puhul väariks silmapilgukski küsida, miks? Miks sai täis ta aeg, kui just nüüd see algama pidi? Mis põhjus- tas, et ta üleelulise julgusega tõusis hä- marusse, kust ükski ei pääse tagasi!

Oli see enese-allavandumine? viim- ne pääsetee? enese jõuetuse äratund- mine? enese kõlbmatuse selgusele jõud- mine?

Või oli see klassilise ilmavaate esitaja rahulik käeliigutus, surmavõitja sõduri valgetiivuline kotkalend seletamatuile tagamaadele, kui selle maailma tühisus muutub igal sammul käegakatsutavamaks.

Või — oli siin harilikke põhjusi? Ou est la femme? — küsiksime. Või oli see meie haritlaste üliproduktsooni esimesist ohvrest, mil jõudes omandada kõik, mil lõppema peab edasipüüd — aga

siis ei oska enam olla. Sind ei tarviteta va- javal määral. Jääd üksinda, jääd seisma nii kaitseta. Ja midagi ei nähtu ees. Ja midagi ei meelita siis edasi. Ehk olgu siis, kui elu meeletus, tõusiklus sind hoia- vad hoos. Aga olles kõndinud mõtte- kangelaste järelmail, jõuad üle sellest elu meelitusest. Jõuad maailma, kus elu po- legi enam ainuke ülim hüve. Ja mis siis?

Ei olnud lahkunuga lähemaid isiklikke kokkupuuteid. Koos vaid sai istunud ladina ja kreeka autorite tõlgitsemistel. Mäletan veelgi säält Mimnermose elu- lisi ridu nooruse ilust ja vanaduse õu- dusest, millest päästjaks on surm:

„Mis on elu ja õnn kuldse Afrodii- teta,

Surra tahaks, kui enam meid ei elustaks:

Salajane armastus, vastata ind, meel- divad kingid ja säng.

Ainult õitsev noorus on armas mees- tele ja naistele.“

„ . . ja kiirelt närtsib noorus.
Ja silmapilgul, kui tõeks on saanud
see muutus,
On surm magusam kui elu.“

Ei ole ka midagi kindlamat meelde jäänud selle noore magistri välisest ku- just: ümarik nägu, näpitsprillides, hallid silmad; hallis palitus, keskmise kasvuga siluett; väliselt vähemagi ma- neerlikkuset; otsekohene ja vahenditu läbikäimises, nagu seda on üliõpilane, kes maaga kokku kasvanud; esimesel silma- pilgul eimilleski esile tõusev.

Agas miski valusam tuksatas Allmanni surma teates. Lahkunu saatuses tundus nii palju võimalikku, ses tundus isegi midagi omast: seisad ja ei tea, kuhu poole teha samm; tundud paratamatult üksikuna; ja väiksemgi lainetus ühelt või teiselt poolt võiks olla tagajärgedes sama. Oleks nagu jõutud silmapilku, kus ringi ära lõigatud kõik teed, kus algama peab täiesti seni tundmatut. Ja omal on säälj- juures nii paljudel silmapilkudel jumala- ükskõik, kas seista veel, või enam mitte. Meil on viimasel ajal paljud lahkunud vabasurmas: väsimus, tüdimus, pettumus, õnnetused, haigused, kired, armastus on olnud põhjusiks. Kas meie rahva veri nõrgeneb? Kas kasvab meie elu kitsa- piirilisusega paratamatult nihilism? Kas tõuseb meie olude piiratudusega veelgi pes- simism? Ja kui seda juhtub maa soo- laga, mis peaks ootama siis teistelt!

Mõne aasta eest sama seltsi, kuhu Allmann'gi kuulus, vara lahkunud kaas- võitleja J Teinman oma ainukeses draa- mas „Igapene elu“ nagu tähistas juba ette neid kaotusi, mis meil möödapääse-

võtma vastu kõikide rahvaste kultuursaaevutusi, tuleb hoiduda ühekülgusest ja kitsast orientatsioonist (meil liig tugev saksa teaduslik orientatsioon), peame püüdma sellele, et nihil humanum a me alienum puto.

Stuudium ei pea ette valmistama mitte ainult õpetlasi, vaid ka teo-inimesi, kes võivad praktilist elu juhtida ja seda ideepäraselt kohendada, sest tegutsemine ilma ideedeta on pime, nagu ideed on ilma tegudeta tühjad. Teaduslikus töös on antud otsekohe idee ja tegevus, sest iga teaduslik töö nõuab selget sihiteadvust, enese-kriitikat, töötahet. Sellega on iga teaduslik töö vaimsete jõudude arendamine, ta kasvatab asjalik-

kust ja arvustusvõimet, mis on tähtsaid tegureid tahtekasvatases.

Et üliõpilasist kasvab kultuurikandev kiht, siis tuleb talt nõuda juba stuudiumi ajal tegutsemist kultuuritöös ja vabaharidustööalal, mis annaks tegelikke kogemusi ja õpetaks ennast tundma. Viib ka ju tegelik kultuuri ja hariduse levitamine lihtrahvale lähemale, ei lase eralduda intelligentsi, vaid hoiab nad orgaaniliselt koos. Ei saa tekkida lõhet, mis kahestab terve rahva, kus ühel pool on aristokraatia, vaimu- ja raha-aristokraatia, teisepool aga liht-demos. Revolutsioon on hävitand palju seisuslikke eelarvamusi, ajaloo areenile on tõusnud uued kihid, ikka enam levib sotsialism,

mis töötab tuua veelgi uut jõudu ajaloo käiku, jõudu, mis siiani kõrval oli. Sotsialism tahab anda elule ühtlust, säeb inimese enese püüete keskk kohta, pilk suundub olevikku, ta on tõstnud majandusliku printsiibi väärtust, näinud töölistes inimkonna tähtsat osa. On vaja sellele liikumisele anda vaimne sisu, on vaja sotsialismi hingestada, etiseerida, et ta tõuseks üle ekonoomilise tulutoovuse, saaks uueks elutundeks, mis aitab parandada meie puudusi. Kui majandusalal järsk materiaalsete produktiooniabinõude sotsialiseering viib täielikule kokkuvarisemisele, siis seda enam nõuame hariduse sotsialiseerimist ja demokratiseerimist enam kultuurijaa-

matud. Meie, valmiv põld on teinud liigsuure hüppe. Isad käisid pastlais, kuid meie kanname lakk-kingi ja frakki. See hüpe on liig kiire. See ei jää karistamata. Õitseb kevadvaraseid lilli . . . liig varaseid ja ilusaid . . . Need pole määratud elule. Nende ilu on ainult korra.

Ja tõepoolest, mis kaaluks üles praeguste noorte üliõpilaste keerdkäike, millest läbi käib neis peaaegu igauks. Siin antakse ja kulutatakse kõige parem, mis kellelgi on. Ja elu teha kse ülikergeks, sest tõsiseltvõtt murraks su, kuid jõuab ometi silmapilk, mil pead võtma tõsiselt kõike. Seisma jäänud nii lahtiselt, üksikuna . . . siin polegi erilist põhjust vaja. Aga pöörame tagasi klassilise ilma elu ja surma käsitustesse, kus vabalt lahkumine oli tõetsijaile tihtiigi nii lihtne jumalaga-jätt, ja mis kindlasti võisid lahku viimaste mõtete tagamaadeks olla! Vabasurm esines kõigis filosoofilistes sektides, eriti Roomas. Stoalased surid, et jääda vabuks ja iseseisvaks, nagu enesel elu võttis selle mõtteteadlise kooli asutaja Zenon. Nende elust lahkumine sündis suursuguselt, kindlameelselt ja kuidagi teatraalselt. Epikuurlased läksid vabasurma sellepärast, et elus on liialt vähe lõbusid ja palju piinu. Nad lahkusid mureta ja kergelt, mis olema pidi peenete kommete tunnuseks.

„Misjacks, kõnelesid nad, tseremooniaid sarnase tühja asja juures? Milleks

on vaja, oo Cato! korraldada enne surma veel filosoofilisi koosviibimisi, et uhkelt vaielda poolt ja vastu. Kas inimesel on õigus end tappa, lugedes Phaidoni, majesteetlikult teritades mõõka, kurvastades oma maja ja perekonda sarnaste õudsete ettevalmistustega? Lahkuge elust vaikselt. Lahkudes laua tagant, minge surma, selle asemel, et minna magama: need sarnanevad väga üksteisele; ja ärge tekkigu teil mõte, et korda saadate midagi suurt ja rasket.“

Nii lahkusid siis surma epikuurlased sõprade keskest, pidudel, elu igasugu lõbudes. Aleksandrias Antoniuse ja Cleopatra ajal oli isegi „koos-surijate“ akadeemia, mille liikmed, kindlaks määratud surma päeva, elust võtsid siis kõik, mis see anda võis. Cleopatra oli ise selle akadeemia liige ja katsetas kõiksugu mürke, mis vähima piinaga tapaksid Katsealustena tarvitas ta vange. Neid mürgitades iga päev, leidis ta, et ussi hammustus kõige vähemate piinadega tapab. Ja igauks, ka surres, pidi valitsema valu üle ja püüdma lõbustada teisi (Plutarch, LXXI)

Ja surm polnudki nii valus. Arria, Petus Cecina naine, nähes, et ta mees, mõistetud surma Claudiuse poolt kui vandeseltslane, ei julge enesele ise otsa teha, haaras pistoda, surus selle enesele kõhtu, siis, välja tõmmates selle ulatas mehele sõnades külmalt: Paede, non dolet (Paede, pole valus).

Aga julgeima, ilusaima surmaminejate lohutuse leiame Plato „Phaidos“, millejärele surm on ainult muutus, millele järgneb uus tagasitulek.

„Sokrates: Mis saab nii siis elust, Kebes?

Kebes: Surm.

S.: Ja mis saab surmast?

K.: Elu, loomulikult.

S.: Nii siis . . . ; elavad saabuvad samuti surnute, nagu surnud elavatest. Ja sellega võime meie tõestatuks pida, ja surnute hinged vajaliselt asuvad ühel kohal, kust nad jälle elusse üles tõusevad.

Hing aga, nägematu, ruttab nägematusse, kõrgesse ja puhtasse riiki, vaimude tõelisse maailma, hää ja targa jumala juure . . . sääl võib ta rõõmustada enese pühaduse üle, lunastatud eksimusist, meeleikkusest, hirmust, lunastatud metsikust armastusest ja kõigist pattudest, ja sääl elab ta tõelisena, nagu seda jumalatest osasaajad nimetavad.“

Aga lõpuks usun võivat tuua Allmanni viimse soovi Nitzsche suu kaudu meile kõigile, kes tema saatust ometigi mõista võime õige lähedalt, kelle saatus silmapilkudel nii omane tundub paljudeleigi:

„Nii tahan ma ise surra, et teie, sõbrad, minu pärast armastaksite maad enam; ja mullaks tahan ma jälle saada, et oleksin rahu, mis mu sünnitas.“

J. Pert.

tava ühiskonna ülesehituseks.

Mis vaja teha selle saavutamiseks?

Kõik üliõpilased moodustagu terviku, üliõpilaskonna, mis, lähedas ühenduses kultuurpüüdmutega, ka peab leidma tervikuna võimalusi tööks ja osavõtuks vaimses elus.

Loengute-süsteem on tarvilik suurte teadmuste massi edasiandmiseks ja laiade üldiste loengute jaoks, kuid aine põhjalikuks läbitöötamiseks on vajalikud kitsad tööringid.

On tarvilik koostöö dotsentidega: viimased andku oma personaalsusega eeskju, samuti huvidega ja töödega. Sellepärast tuleb neilt nõuda iseseisvat teaduslikku produktiivsust, karakterit, õpetamis- ja kasvatamisvõimet.

Ülikool pole mitte ainult uurimis- ja õppeasutus, vaid palju enam kasvatusasutus ja peab sellena mõjuma. Äärmine vabadus on küll ilus asi, kui teda kasutatakse õieti, muidu aga võib saada suurimaks õnnetuseks. Sellepärast on vaja piirata ääretut vabadust, et seda ratsionaalsemalt ja eko- noomsemalt kasutada.

Üliõpilasorganisatsioon moodustagu kitsa vaimse ühiskonna, kitsama ringi, kus valitsevad vaimsed huvid ja kultuurilised püüdmised. Mensuur, õllekombed ja aukohus on fossiilid, mis ammugi peaksid maetud olema. Sidemed vilistlastega olgu kindla koostöö pandiks, vilistlased andku ergutust ja äratust oma vaimsete huvidega ja ideedega ning mõjugu häätahtlikult oma väljakujunend personaalsusega.

Me peame sõda kuulutama iga sugusele vaimsele „lumpenproletariaadile“, kes nūri vaimuga ja distsipliiniga, kes ülikooli astuvad selleks, et vegeteeruda, kes midagi ei õpi teaduslikust tööst, kes

tahavad millegiks saada, aga mitte midagi luua. Neil puuduvad vaimlised huvid, nende suhe ülikooliga kui Universitatis literarum'iga on täitsa juhuslik. On selge, et see nii jääda ei tohi, vaid meie püüd olgu elukujundamine ideedepäraselt, millele peab vastu tulema vanema põlve poolt kindel ja teadvuslik kultuurpoliitika.

On tarvis hoolitseda akadeemilise kutsevaliku nõuande eest, vaja juba abiturientidele näidata töövõimalusi ja elutingimusi, samuti ka noori üliõpilasi tutvustada maksvate töökorraldustega ja aladevalikuga. On Edustuse ülesanne koguda andmeid kutsenõudmiste, elamisvõimaluste, stipendiumite kohta ja need ühes ülikooli seesmise töökorraldusega ja kavadega kättesaadavaks teha raamatu kujul, võttes eeskjuks näiteks Die akademischen Studien, Akad. Berufsamt an der Universität Dübungen, 1926.

Et akadeemiline stuudium soodustaks üliõpilase personaalsuse arengut kultuurijaatavas mõttes, on tarvilik kasutada kõik loetletud soodustused, kuid pääraskus selles juures langeb enesekasvatusele. Igaüks peab omal jõul ületama oma madalad instinktid, peab ise võitma oma madalad kired, püüdmused, ja ennast rakendama kõlblise idee teenistusse, tegutsema kõlblise idee järele mitte välise au, tasu pärast, vaid nägema eetilises kõrgemat väärtust. Ei aita üldise loengu kuulamine eetikast, kui selle järele ei tehta, ent inimina peab läbiimbuma kultuuri jaatavate õigus-, kõlbluse-, usu ideedega. Teaduslik töö soodustab enesetundmist, mis tarvilik enesekasvatusele, enesetundmine võimaldab avarama vaate tulevikku ja oma tegude tagajärgede ettenägemise, ta ei piirdu ainult teadmise, vaid aitab kaasa teo-

Lehe tellimisküsimus ja lehe ilme.

Sekretääri kirjutus.

Kombe järele viimases toimetuse numbris (arvu poolest 13!) tuleb sõna võtta ka sekretääril „Üliõpilaslehe“ enese eluküsimustest.

Praegust tundub veel nii, et „Üliõpilasleht“ vaevalt suudab ennast laiemalt tarvilikuks ja huvitavaks teha. Nõnda on praegu tema tellijaidki kõigest umbes 800 üliõpilast: enamasti kõik organiseeritud ja enamasti kõik seltsidesse kuuluvad. Sellega on huviliste ringkond ära piiratud ja leht ise loomulikult kaldub kah seltside vaimu. Kuna aga just seltse on meil vaadete poolest väga kirju kogu, ja et organiseerumatudki kaastööd muuresevad, siis on lehe ilme kaunis mitmekesine püsinud.

Kuid ebaloosulik ja jõuetuks tegev on tema tellijate vähene arv. Võib olla oleneb see sisust. Kuid ühitas ei saa praegu ka just majandusliste murede tõitu sisu elavamust tõsta. Lehe sisu eest hoolitseb kuidagi moodi harilikult enam ajajärk, kui toimetajad, nagu on praeguse sekretäärigi töökogemustest selgunud. Ja iseäranis takistavalt tulevad vahele üliõpilaskonna-parteilised tülid, mis vahest terve veerandi lugejaskonnast (tellijaskonnast) ära viivad, nii et leht võib üle õõ jääda kaunis lagedale, vähemasti ei või teha mingit kindlat eelavet tulevikku jaoks, ja ei saa kindlusetus olekus, ainult häätahtliku, vabatahtliku, juhusliku kaastööliseperega enam fäit rammu koguda sisuliseltki.

võimsa karakteri omandamisele, millest samm edasi viib personaalsusele, mis inimlapse suurim õnn. Selleks rakendagem kõik võimalused ja jõud; saagem vaimsemaks, saagem teovõimsaiks kultuurikandjajaks, kes suudavad elu ja ilma kujundada kõrgemate väärtuste ja ideede kohaselt! Kas ei peitu selles õhtumaa kultuuri renessanssi pant? Arvan, et peitub.

E. Oissar.

Teine asi oleks, kui lehe mineku saaks täiesti viia n isugusele alusele, et te. lijad oleksid kõik ühtlasi ka sisuliselt huvitatud lehest, mitte ainult organisatsiooni kokkuleppe põhjal kohustunud tellijaiks. Seltsid nähtavasti on juba sellel alusel, sest sääl ei ole kedagi kohustatud lehte tellima (ja just seltsides, üldse tihedamates koondistes aitaks juba paarist eksemplaaristki lauale küllalt, kus igatiiks need läbi saaks lugeda) — ometi tellivad seltsid. Korpidest seda ütelda ei saa. Korpidele on küll vahest kallale tungitud lehe veergudel, kuid kellele ja millele siis „Üliõpilaslehes“ mitte kallale tungitud ei oleks?! Korpidel ei ole aga vist tõesti suuremat huvi ei ühissettevõtte, ega ka asja enese jaoks. Aga kui nii viisi lehte hingeniidi otsas pidada, siis ei saa sisulisest väljakujunemisest suurt juttugi olla. Esmalt koondutugu vähegi püsivamaks ajaks oma ettevõtte juurde tegelikult, siis, kui midagi välja ei peaks tulema, võidak alles kõnelda lehe paratamatust nõrkusest ka sisu poolest, mis oleks aga osalt juba süü eneste pääle veeretamine.

Muuseas, lehe sisust. Iga eelmine

toimetus pärandab juba ammust ajast järgmisele soovitusel: leht muutugu mitmekülgseks kultuurleheks, milles pääle elavalt toimetatud üliõpilaskonna elusse puutuvate kirjutuste-osa oleks ka mitmesuguseid muud laadi kirjutusi. Oieti on aga Üliõpilaskonna Edustus lehe väljaandja ja, kuna leht oma praeguse tellijatearvuga Edustuse toetust vajab, peavad muidugi eestikäit rahuldatus saada niihästi jooksvad üliõpilasküsimused kui ka üldse peab domineerima eestkäit üliõpilaselul. Ometi sellegi juures saab püüda nii seada, et oma üliõpilasasjanduse kõrval leht siiski veel kannaks miski kultuurprobleemide ajakirja, „Journal des Débats“ ilmet. Seda peaks saama veelgi suurema järjekindlusega. Selleks oleks vaja veel enam küpset, koondunud kaastööd. Tugev kogu välja paistvaid. püsivalt „Üliõpilaslehe“ juurde koondunud suluga-tõõtajaid. Ja kuna haruldaselt tähtis on ka lehe väline, maitseline külg, siis mõnesuguseid uuenduskatseid ka sellest küljest: nimelt kas mitte püüda ette võtta üksiku numbri lehek. arvu suurendamist, sisumaterjali tihendamist, kas või numbrite arvu vähendamist ja ilmu-

misaja harvendamise kulul, nii et iga ilmuv leht oleks omaette midagi erilist, sisaldavat; kõige suurem raskus langeks aga ikkagi tiseda, hoolsa kaastöö muretisemise pääle. Siis saaksime vast lehe, mis oleks isenesest tarvilik.

Aga et vast isegi siis tuleks seda tarvilikkust mõnel pool veel õhutada, näeme ikkagi sellest, kui kergesti osa lugejaid temast nii puhtalt ära langevad praegu, kus leht on alles ainult poolel teel, ometigi püüab aga juba teostada seda nimetatud erisilhti, nii et sellele vast ainult kaasa tulla tarvitseks toetamise ja kaasatõõtmise näol, et täitsa läbi viia. Korpil (pääle ühe; olgu nimetatud: Frat. Liviensise) loobusid nii täielikult, et suurem osa isegi konvendi lugemislaua ainustki eksemplari ei telli. Seda ei tea tänavu piinlikus erapooletuses toimetatud leht omalpoolt kuidagi ära teeninud olevat.

Sellest võib teha ainult mõned järeldused.

Jah, mida lehe tellimise kohustuslikkusega pole võimalik kätte saada, tuleb täiesti ennastalgava püüde juures asja enese vastu katsuda saavutada teisel teel. Ja siis kas või lehe põ-

Maaaliste üliõpilaskogude avalik vaieluskoosolek 21. novembril.

Esimesena kõneles maaaliste üliõpilaskogude vaieluskoosolekul prof. C e d e r b e r g. Lugupeetud professor pakkus kujuka ülevaate üliõpilaskogudest Soomes ja Rootsis, kelle eeskujul tahavad olla organiseeritud ka meie üliõpilaskogud.

Soomes jaguneb sunduslikult kogu üliõpilaskond „osakunta'desse“. Osakunta'eesotsas seisab professorite hulgast valitud inspektor, kelle kinnitab ametisse ülikooli nõukogu. Inspektorile allub kuraator, kelle kinnitab samuti ametisse ülikooli nõukogu. Kuraatoriks võib olla vanem üliõpilane, magister või dotsent.

Osakunta'de pääsihiks on kultuuritöö tegemine maakondades. Osakunta'dest saadetakse kõnelejaid maale, asutatakse avalikke raamatukogusid ja aidatakse kaasa rahvaülikoolide tegevusele.

Osakunta'de aastapäevaks on tähtpäevad või mõne üldiselt tunnustatud

Soome suurema mehe sünni- või surmapäev.

Osakunta'desse sisseastumine on, nagu juba tähendatud, sunduslik kõigile üliõpilasile. Muid üliõpilasorganisatsioonid Soomes ei tunta.

Rootsi üliõpilaskorraldus on peaaegu samane Soome korraldusele, ainult selle vahega, et sääl traditsioonid on enam domineerumisel.

Rootsi üliõpilaskond jaguneb 3 ossa: seniores, juniores ja resentiore. Need liigid vastavad peaaegu meie vilistilase, tegevliikme ja noorliikme mõistele. Ka traditsionalismi võib märgata liigete vahekorras. Nii tohivad resentiore koosviibimistel ainult piima juua jne.

Järgmisena refereeris ksv! T a a l m a n Eesti maakondliste üliõpilaskogude ilmet ja tuleviku väljavaadetest. See referaat ei pakkunud enam lisaks midagi uut, vaid oli pigemini endise kordamine.

Ksv! Taalman andis ülevaate meie üliõpilaskogudest, mis on arengu poolest mitmes järgus ja mis üks teisest erinevad väga teravalt. Nii

on mõned meie üliõpilaskogudest võtnud peale lindi isegi värvimütsi.

Algul oli meie üliõpilaskogudel akadeemiliste ühingute ilme, kuid sellest tuli pea loobuda, sest liigete arv hakkas vähenema. Praegu peavad kogud oma pääülesandeks kodu uurimist.

Viimasena refereeris ksv! M ä g i maakondliste üliõpilaskogude tegevusest üliõpilaskonna edustuses.

Referaadi lõpus lubas ksv! M ä g i organiseerimata üliõpilastele üliõpilasmaja ja lubas muretseda, et vaesemad üliõpilased kas täiesti tasuta või väikese tasu eest saaksid üliõpilasköögist lõunasööke. Selleks loodeti sissetulekuid saada kokkuhoidmisest, sest hõimupäevadel väljaantud summadest oleks võidud anda paljudele üliõpilasköögist tasuta lõunasööke.

Teostada lubati palju reforme.

Referaatidele järgnesid õige arvustavad läbirääkimised. Lugupeetud professori referaadi kohta kandsid läbirääkimised muidugi ainult küsimuste ilmet, kuna aga kahe viimase

himõtete revideerimise teel eluvõimaluste muretsemise suunas. Tuleb kas siis loobuda sellest kirjust ja odavaks muutuma kippuvast loijaaluse põhimõttest täiesti ja anda lehele ilme, mis talle enam elamisõigust võimaldaks. Kõige enam veetleb kõige noore, kas või mässava, kuuma ja elaguhüüdvä juurdetulemine, kuid ka kõige, mis ainult ilmutaks edukat, mõtlevat, milgil tingimusel aga vanameelselt mõtlevat ja tagasitõmbuvat vaimu. Vahest rohkemgi käredaid sõnu, kuid väärtuslike asjade nimel, kas või selle ammutuntud kuid alati uue deviisi eest: areng ja vaba mõte. Siis kanduksime üle organisatsioonitüüpide siseküsimustest vast; vast saaksid siis ka korpikid kaasa tulla. Vaevalt küll, sest väljendamata näivad nende põhimõtetes just need kaks ülevalnimetatut, kuigi on alla rõhutatud isamaarmastus, veel tugevamini aga armastus selle kitsama piiri vastu, mille nad ise moodustavad.

Kuid on tarvis otsida teid lehe õigustamiseks, ja miks siis mitte selles sihis, mis on kõige meeldivam ja austavam lehele.

Võib olla võtab aga ka uus edustus uue toimetuse valimisel erilise tingimusena silmas pidada, et toimetusse tulevad inimesed ei oleks mitte ainult erakondade

referaadile pidas pika ja arvustava vastukõne ksv! H. Raudsepp (korp.). Ta näitas, et Soomes on midagi sootud muud, kui meil. Ka puudutati läbirääkimistel maaalaliste üliõpilaskogude ideelist alust. Maaalaliste üliõpilaskogude edustuse rühmale tehti kibedaid etteheiteid nende valitsusel olnud üliõpilasköögi pärast ja leiti, et üliõpilaskogud olevat endale küll kiskunud ülejäo kohti, kuid ei ole aga avaldanud korralikku töötegevust üliõpilaskonnas.

Vaieluskoosoleku lõpul esitas ksv! Häussler koosolekule järgmise resolutsiooni:

„Koosolek, ära kuulates vaielusi, leiab, et maaalistel üliõpilaskogudel ei ole mingit tarvitust iseseisvalt minna üliõpilaskonna edustuse valimistele.“

Kogu läbirääkimiste ajal valitses elav meeoleu ja üksikuid kõnelejaid saatsid ägedad vahelehiüded.

—er.

„Draamastudio“ küllatuleku puhuks.

„Draamastudio“, meie noorte lavasõprade ja lavakunstnikkude koondis, teeb eelolevate võõrustendustega teise külaskäigu Tartule ja meile.

Meil on rõõm tervitada neid siin — kuigi ette lubada ei tea, kuidas üldsus käesolevale külaskäigule tähelepanu oskab omastada.

Oleme püüdnud jälgida teid, draamastudiolased, kes tahate luua meile uue teatri — olete selle juba loonudki! Tervitame teie otsimisi, mis teete teie läbikäies õpingute aegu, teritades

konstellatsiooni tasakaalu pärast lehe juurde määratavad järelvalve-kontrolli toimetavad kõrvalseisjad, nagu oli tänavugi (aga kes siis lehte toimetab!?) vaid asjast ja lehe saatusest huvitatud kaasaavitajad, sest ainult neil on ju endi seljataga seisvate ringkondadega lähem läbikäimine, ja nende passiivsusest olaneb kogu nende ringkondade osavõtmatuse. Ka siis oleks palju võidetav lehe hääkäekäiguks. Kuid seda lootust ei maksa iseäranis hellitada, ja lehe tuleviku pärast oletan kõige õnnelikumat võimalust — ikkagi vähemasti ühes isikus — päätoimetaja isikus vähemasti jälle tugeva või veel tugevamagi ja väärtuslike aja huvide eest valvel oleva, kultuurse „Journal des Débats“ toimetaja isiku ülesleidmist.

E. Raudsepp.

«Draamastudio» etendused.

Laupäeval päeval etendatakse Max Mohri „Improviseerimised juunis“, õhtul Lunačarsky „Kuninga bardur“; pühapäeval W. Shakespeare'i „Palju kära ei millestki“ ja õhtul Ernst Hardt'i „Narr Tantris“.

Kandvamaist draamastudiolaste jõududest oleksid nimetada: A. Lauter, F. Moor, pr. Lasner, hr. E. Nerep, R. Engelberg, hr. Otto j. t. Lavastaja F. Pöldroos.

lavanärve teaduspärasemate tulemustega. Sest miski ei saabu iseenesest. Igal alal vaja enne kooliraha maksta. Ainult hing ja südamlikumgi andumus oma huville — ei võimalda saavutada neid tagajärgi, mis nõutakse moodsalt näitelavalt.

Püüdke tabada kuulaja vastuvõtte kõrva. leidke üles ta hinge hellekohad — ja teie kuuldesaal ei jää tühjaks. Ärge omastage nagu tõde: puublik ei armasta teatrit, meie aeg on kunstivaenuline! Meie ei tunne oma aega, ei mõista ta nõudeid — ainult see pesib eellausunud sõnade taga.

Pole olnud kunagi maailma teatriajaloo eriliselt häid aegu. Seda pole ühelgi kunstil. Hiljem tagant vaadates saame küll selle illusiooni.

Pole kunagi suuremaid ja kergemaid võimalusi tegutsemiseks, kui on seda käesolev tegutsemisilmapilk.

Ja teie, sõbrad, ärge unustage ka üht, et kunstis ei tohi puududa, ei tohi kustuda sädemeke, mida nimetatakse „pühaks tuleks“. See annab jõudu silmapilkudel, kui seda vaja on; see tõmbab kaasa su kaassõbra; see ühendab laval mängija ja saalis kuulaja.

Kandke seda! — kuid ärge mõelge kohe, et see tuluke tingimata avalduma peab jumalateenistuslikus õilsuses. Soojust, soojust üle kõige — kuid selle all mitte mõista naiivsust ja sentiimentaalsust oma kutse vastu.

Teostage, mängige, — on ikka neid, kes teisi mõista tahavad, teinekord veel enam, kui seda teenitud ollakse. Võitke — mis teie võitudeks määratud; kasvatage enesetunne, mis teid väärt. Sest teie olete meie tõusev, saabuv lavakunstnikkude põlv. Teie noorus vabandab veel teie nõrkused. Kuid saage täiesealisteks! Teie ilusate ja tundeküllaste saavutuste tõttu, mida oleme jälgida võinud, tervitab teid akadeemiline noorsugu.

Soome kunstist.

Ristiusk tungis Soome Rootsi kaudu; tõi kaasa säält kirikukunsti esialgsed vormid. Kuna Soome neid algeld omamoodi edasi arendada püüdnud on. Kristlus tungis Soome XII a. s keskel, s. o. ajal, mil üleminekuvaeg kumervõlvilt teravvõlvstiilile valitses.

Enamjagu Soome vanemaid kirikuid olid seest kaetud seinamaalidega, mis aga uueaja eel kaeti lubjakorraga. Ja alles XIX a. s. teisel poolel pääsesid need maalid uuesti päevavalgele.

Tingitud Soome ehitusmaterjalist, on sinne keskaegne ehituskunst, nii kirikute kui losside näol individuaalne liik selle aja üldises arhitektuuris, meeldiv oma vähenõudliku tüsedusega ja massiivsusega. Kirikehitusist on eestkätt nimetada Turu doomkirik.

Vanemad puuskulptuuri tooted ulatuvad XIV aastasatta, teenivad siin,

nagu mujalgi, kirikarkitektuuri: neitsi Maria lapsega, püha Margareta, püha Olev, püha Henrik ja Erik jne.

Kuigi enamuses on see sisseveetav kaup, dekoratsioonid võõraste maalitud, omefigi ei puudu siin Soome omameistrite käsitöid, mis viljeldasid nähtud eeskujusid.

Kirikutele, mis katoliikuaega kunstisõbralikuna ja kunstiõrgena mälestavad, järgnevad XVI—XVIII a. s. puukirikud, mis maha jäävad eelmisist. Aga ka see luterlik aeg harrastab kirikute seinamaale, kuigi mitte ses ulatuses kui varem. Nii Suure-Kyrö seinamaalid — 150 piibliainelist pilti, mis kolmsada aastat lubja all olid.

Alles aastast 1632 on märkeid kunstnikkude nimedest. Ja viimane, ühfilasi suurim kirikumalide kunstnik oli Mikael Toppelius (1734—1821), kunstistiililt kuuluv rokokosse ja ainuke selle voolu edustaja

Soomes. Viljarikas ja fantaasiatugev, kaunistas ta ida-Botnia kirikuid seest. Ta isa oli tolliametnik, kes ka maalimisega tegemist tegi. Kuna Mikaeli pojapoeg Zacharias Toppelius — soome kirjanduses tunnustatud kohal on. Rikas värvitoonidel, võtelt kaunistaja — teeb soome kunst tema kaudu märgatava sammu edasi.

Uue aja algust soome kunstis märgitakse Toppeliusega peaaegu ühel ajal töötanud ja elanud kunstniku, Alexander Laureuse loominguva, kes suri 1823 a. Roomas. Sündinud Turus ja üles kasvanud n. n. „soome kultuuri hällis“, on tema kui kunstniku teene edasiõhutamises. Oma kunstiga kuulus ta enam Rootsi, — õppides säält kunstiakadeemias, ja selle reisistipendiumiga täiendas ta end Pariisis ning Roomas, kus suri. Ta on eestkätt genriimaalija hollandlaste stiilis, tarvitated aineiks rahvalu ja merepilte.

Laureuse kõrval, eestkätt portree maalijana, olgu nimetatud Gustav

Kui on mürgel, siis olgu põhjalik.

Olen viimasel ajal lähedasse kontakti astunud karskus- ja naisliikumisega, milline tõsiolu on tingind nähte, et olen saand kaunikes kvantumi kaastunde telegramme, kirju ja auaadresse. Tollest liigutatud olen jäänd siiski truuks oma veendumusele. et karskusasjandus on väga ja väga kasulik number meie praegusel idee- ja rahakehval ajal (kuigi üks salajane sisemine hää mu sees, ütleb, et üks õige inimene pole loodud karsklaseks ega ka joodikuks) ja et naisliikumisega sidemisse astudes omandab peeneid läbielamusi noor maskuliinne hing, mis juba esivanemate verehäälest aetuna konkreetsid väljapääsuteid otsib.

Kuid nende ülesannete taotlusel on kadund aeg kõiksugu tühi-tähja tagaajamisele niivõrt, et studentide voolava eluga kaasaelamine on muutund võimatuks. Isegi oma koorporaatsia sisemisele organiseerimisele pole saand täit tööjõudu ohverdada, mistõttu vapi väljatöötamine on praegu veel plekisepa man, kuigi meie kuld-hõbe-vask lipp juba uhkelt katusel hommiktuuli suudleb (meie kuuvent, on ühe lese juures allüürnikuks, ühes katuseeksproprieerimise õigusega). Samuti on jäänd ka pidamata suurem kommärtsõhtu ühes kohviõhtuga, kuhu oli kavatsus kõige peenem publik kokku kütsada, et siis hästi šikkide akadeemiliste amicuste keskel oleks ajunärv ja igav olla, nagu see nüüd traditsiooniks. On jäänd ka pidamata suurem lahkamine Tähe tänaval (oli kavatsus vähemalt 10

armast sõpra skalpeerida ja kõttupidi muusika saatel konksu otsa riputada), kuigi meie korporatsioon on selle ettevõtte oma sellesemestriilise töökavva võtnud. Aga mul on kõigele vaatamata siiski rõõm märkida, et minu kooperaatiivsed põhimõtted ikka rohkem ja rohkem pinda hakkavad võtma; ja võin siinkohal informatsiooni mõttes teatada, et on jälle asutatud üks uus ühing. mis mitte palju minu korporatsioonist ideeliselt aluselt ei erine ja mille ühel näitlikul olengul mul oli au ja rõõm osa võtta.

Kuigi tolle ühingu liikmed ei kuulu armsa maarahva hulka (meil tuleb nendega sugulust otsides uurali algrahva põlvenemist ja loomaarsti-teaduskonna ajalugu uurida), oli see oleng siiski kummaliselt tähelepanuväärte meitudengkonna arenguloos, nii et selle siin erapooletu kroonikuna päris heameelega jäädvustan. Õpetuseks ja hoiatuseks ja õhutuseks järeltulevatele põlvedele.

Rikkaliku õllelaura taga istusime. Kõige pealt karjusime koledasti ja mina röökisin ka kaasa, sest on tõepoolest lõbus teinekord laulda veidi kõvema häälega. Siis pidas üks civis kõne või referaadi või ettekande — on tõepoolest raske öelda. mis see õigupoolest oli — ja jäi selle kestel nii purju, et tegi lõpuks ainult hirmsaid hääli, mis meile kõigile väga meeldis. Siis löödi talle pudeliga pähe ja topiti praeahju magama.

Selle asjaliku numbri järele pöörati pea-tähelepanu fuksidele, kes seisid meie seljataga püsti — iga burše taga üks — ja jõid vahetpidamata Kõigepealt lasti neid kolm korda kukerpalli lüüa (mille kestel pidid tühjendama šoppeni),

siis pidid nad kõik 5 minutit vasikahäälega röökima, milline muusika meid üldiselt vaimustas. Selle järele aeti kõik need õnnatud noored inimesed hunikusse nurka ja seal olid nad sunnitud terve tund püramiide tegema, kusjuures kõige kogukam neist oli kõige all näoga vastu maad ja oigas haledasti.

Püramiide kestel tuli üks heamees minu juure, vibutas suurt pussnuga vasakus käes ja sõnas mulle vaikse naerutusega: „Vaadake, kallid sõber, teie istute siin kui tükk naelasaia, aga minul on cowboy hing ja Shylocki veri — kas te lubaksite lõigata enesest südame ümbert poolnaela liha, ma võin teile vanduda, et lõikan täpselt pool naela.“ Ma lõin surmahirmust valgeks, kuid kogusin enese ruttu kokku (mul on kindel karakter), tõusin püsti ja ütlesin häälega, millest ainult asjatundja võis surmahirmu välja lugeda: „Auväärte partner, teie olete hirmsasti mu au tiutand, joon teiega kokku ühe kuuriši.“ Shylock oli sellega nõus ja jõi me sis ühe kohutava šoppeni tühjaks, mille peale see verine mee noa tuppe pistis ja „Sonnenscheini“ laulma hakkas.

Seega pääsin surmanuhtlusest ja juba oligi kogu seltskonnal uus huvipunkt leitud: püramiidi-fuksidel oli aeg läbi ja nüüd käsutati üht neist (toda õnnetat, kes seal kõige all itkes) postamendi otsa ronima ja seal Peeter pervõi nägu järele tegema, mis vaesele mehele palju vaeva sünnitas. Iga ebaõnnestund katse eest sai ta ühe pudeli „sisse“ ja tal ebaõnnestus vähemalt 10 korda. Lõpuks õnnestus tal siiski kogemata Beethoveni büsti laadi võtta (keda tead-

Vilhelm Finnberg, (1784—1855) kes teeb katset läbi lüüa oma kunstiga juba Soomes. Peab aga siiski tagasi pöörama Stokholmi, kust saanud oli oma kunstihariduse.

Nii on kuni XIX a. s. II pooleni kunstilooming Soomes Soomele enesele veel võõramaise ilmega, võõraid jäljendav ja kantud Soomele võõra vere poolt. Veel puudus loominguulik traditsioon soome kunstis, puudus publikum, puudus kunstiist arusamine. Vene riiklik surve — kahlemata tõkestas ka see —, kuid üldiselt poldud veel jõutud kõigi kultuurialade viljeldamiseni. Ja kui vajadus selle järele ärkab, siis ärkab see esiti Soome ärkava intelligenti teadvuses mineva aastasaja keskpaigas, et igal rahval peab olema oma kunstilooming.

1846. a. on epookiloo, mil asutati soome kunstiiühing — soome kunsti hooldajana. Selle vaimustus ja leek kunsti vastu on annud kiitvaid tagajärgi. Loodi kaks kunsti-kooli, Helsingis ja Abos, peeti need ülal; asutati kunstigallerii 1863 Hel-

singis; korraldati iga aasta kunstinäitusi, — ja säälluures püüti kaitsa andeid, soodustada nende arengut; jagati preemiaid ja reisistipendiume.

Esimene, kes selle kunstiiühingu tegevuse kaudu esile tõusis, on Robert Vilhelm Ekman († 1873), sünnipärane soomlane, uue soome kunsti alustaja. Õppinud Rootsis kunsti, rootsi stipendiumiga täiendamas käinud Pariisis ja Roomas, tulles kodumaale 1845. a., tarvitab maalis Runebergi „Elgskyttarne“ motiive; saab kriitikanõrga kunstipubliku poolt tunnustatud suureks kui Correggio. Olgugi et on keskpärane, ennem alla seda, anne. Ta saab igalt poolt tellimisi — on nagu Soome maali isa, olgugi et tõeline soome karakter ta töödes puudub. Kuid ta sureb mahajäetud omist jumaldajais, ära tundes omad puudused.

Sügavama kodumaise meeleolu ja kõnelevama looduskujutuse on tabada suutnud vennad Magnus (1805—1868) ja Ferdinand (1822—1906) von Wright'id. Eriti po-

pulaarsed on nende „Svenska fåglar“ („rootsi linnud“), mis praegu veel hinnatavat põhjamaade ornitoloogide poolt.

Soome ajalookirjutuse isa, prof. Porthani 50 a. surmapäeva eel 1854 a. tekkis kavatsus püstitada selle hauale vääriline mälestusmärk. Kuid Soome piirides polnud vajatavat skulptorit. Cygnaeus arvas leidnud selleks ülesandeks noore rootsi kujuri Carl Eneas Sjöstrandi (1828—1906).

Kõrge foli naeset.

(21fadeemiliseft arhiivist.)

Mull rasfe asto Allikoli, mis on jo naeste Institut. O leiaks ühtki õppetoli, ei pinaks fon fe piffenut.

Kui polleks meste teadustfi, nad tihti täitfa paggenend.

Mull häbbi tehha lachti uftfi, Wel ennem fise näita end.

Mind fajad neitfi filmat fattvat, neil igga ühhel põlletv piff. Kõif loengu aja armon wattvat, et hõgub igga tverre tiff.

Ent preiilil toie asta pärrast, fes fise astus õitfeto, nor, mis jäänut järgi neitfi färrast? Uch bata: pärris tvannamor!

Käib kohvifon, et ärra tvõtafs tad nobel, harrit rahhames, fefst taggafi kui male tvõtafs ta olleks foddon tvägga es.

Ent pureska tvällä uchfet latvat, kui kõrge foli lõpetaf.

Professorit näeb mehhefs fattvat, ja tvalfjult kõifi õpetaf.

Ent Estin tvägga, tvägga tvähhä professoreid ja minnistreid. Tart naene lasfep fuli pähhä, fefst Tartus julgefõ teinut neid.

Polopatros.

matuil põhjusil seal seltkonnas peeti kuul-saks Prantsuse väepäälikuks) ja sellega siis ka lepiti. Talle anti tasuks tühi õllekast kätte ja kästi sellel teist viulit mängida, millise ülesande elus vintsutatud mees päris hästi teostas (nagu meie kõik ühiselt otsusele tulime).

Siis jõodi jälle edasi, kuni äkki ühel kuldrebasel (nagu vene student ütleb — „золотая лисица“) mõte tekkis teise „loch“ peale üle minna. Kõik olid sellega loomulikult nõus ja nüüd algas suur rehitsemine. Fuksidele anti igale ühele õllekorv kõhu peale ja buršed marssisid võrdlemisi suure kolinaga trepist alla. Alla jõudnud dresseeriti rahva lõbuks veel tsippa fukse: need pidid 10 korda mööda treppi — korv kõtu peal — edasi tagasi ronima, mis meile tõsist, värskendavat nalja pakkus. Püsttrepp üli ja hästi libe ning kitsas, nii et päris surmaoogonias rabeles seal too õnnetu rebas-rahvas.

Siis marssisime linna peale. Buršed kõnniteel anireas ja fuksid kesk teed läbi pori ja kõntsa — korvid ikka kõtu peal jõudisime kuskile kõrge müüri ääre, kus jäime oldermanni hüüdel kõik seisma. Fuksid käsutati müüri ääre ja nüüd pidid need kõik ühes õllekorvidega üle müüri ronima ja ruttu jälle tagasi rabelema. Kivisein oli õige kõrge ja inimestel oli tööga tegemist, et antud ülesannet lõpule viia. Meie istusime selle kestel trotuaari veerele ja laulsime „Siidi-

lips ja hõbeburjed.“ (seepärast, et mainitud laul on tütarlaste leibcantus ja meil oli juba palju õrnemaid tundmusi rinna alla kogund).

Tunni aja pärast lõpetasid fuksid surmani väsind, katkend ja rappund, porised ja verised, vaevalt vaevalt elu sees, oma müüriironingu, haarasid õllekorvid uuesti kõtule ja kompanii turnis edasi.

Jõudes Barklai platsile, prooviti kõigepealt vana auväärt kindralit troonilt tõugata, kuid kui see korda ei läind, siis võeti minult lahkesti lips kaelast ja seoti feldmaršalile kaela, nii et pidin palja maniskiga kui mõni tola — häbi silmad täis — mainitud viisakas seltkonnas ringi roitma.

Barklail kõik omad kavatsused teostand, asuti edasiminekuks, kuid siis selgus, et fukside jõud oli üles öelnud, kui elutud tombud kükitasid nad oma korvide ümber ja es liigu paigast. Ainult mõni üks kaebas tasa.

Siis vihasitasid buršed, karjusid veidikesse, löid käega ja levisid üle linna laiali, igaüks oma kodukambrisse.

Mis pidin mina õnnetu oma narritud toaletiga peale hakkama? Katsin oma maniskihäbi palitukraega ja kadusin hommikhämarusse.

Need read aga kinnitasin paberile erapooletu kroonikakirjurina.

Juhan Pahlbärk.

Miljonäriks saab õnnelik võitja jõuluks, kui tal E. R. Muuseumi loositäh taskus!

Ja see püstitab Porthanile Turus 1864 monumendi. Sjöstrandi kui kujuri teedrajav tegevus omal alal on võrreldav Ekmani omaga maalil. Ta tõlgitseb, olgugi rootslane, soome muinsust, Kalevala aineid ja on vaa-deldav Soome kunsti ajaloos.

Nii näeme siis, kuivõrra senine Soome kunstilooming on viljeldatud Rootsi eeskujude, kooli ja vere kau-du. Aga ometigi on see, mis saabus, tekkida võinud Soome pinnal, ja just selle maa soodustatud viljana. See kunstilooming muutub nüüd juba ikka soomelisemaks, ta karakter in-dividuaalsemaks.

Selle uue generatsiooni esitajaisr oleks eeskätt nimetada Verner Holmbergi (1850—1860), kes õppis Düsseldorfis Gude juures ja on Soome esimene suurmaastiku maalija. Ta ületas ühe hoobiga varem ad maastikumaalid; tõstes soome kunsti tasapinna lähemasse kontakti Euroopa loomingu-ga. Kuid ta suri noorelt, 30 a., tõttades ainult viis aastat kunstipöhlul.

Holmbergi kõrval oleks nimetada veel maastikumaalijaid Muster-hjelmi (1840—1905) ja Lind-holmi (1841—1914) ja skulptorit Valter Runebergi (1858—1920) kirjanik Runebergi poega, kes õppis Kopenhagenis, siis Roomas ja on Thorvaldseni-kooli idealismi jäljen-dajaid.

Oleme jõudnud soome kunsti esi-mese suurmehe juure, Albert Edel-felti loomingu-sse. Selles isikus ja toodangus on soome maal omandanud lõpulikult euroopalisetasa-pinna.

Elanud 1854—1905; isa poolt põl-veneb Rootsis; kõneleb Rootsi keelt (soome hari-laskond ju kõneles kuni XIX a. s. II pooleni kõik rootsi keelt), aga omas hinges on Edelfelt soom-lane, seda kinnitab ta ise. Ja soom-lane on ta ka omas loomingu-s.

1875. heidab ta kõrvale filoloogia ülikoolis ja sõidab Antverpeni kunsti õppima, eeskätt huvi tundes suure ajaloolise maali vastu. Aasta hiljem on ta Pariisis. Bastien Lepage'i mõ-

jul haarab teda n. n. „vabavalguse“ probleem; piltidele ülekantav terav, käre valgus. Aga siis väheneb val-gus, värvitoon omab pehmema, loo-ritud ilme. Teame ju, et sel ajal Pa-riisis impressionistid esinesid, ja on võimalik nende kaasmõju. Kuid Edel-felt jääb realistiks. Kui ta loomingu algul harrastab ajaloolisi aineid, muu-tub ta tööde sisu edespäi argipäi-semaks, käsitus hingelisemaks — ja siin on annud ta õilseid piibliainelisi teoseid (Kristus ja Maria Magdalena); tõusva poliitilise surve all tõlgitseb ta isamaa armastust ja elulõpul vil-jeldab uuesti kodumaa ajaloo aineid.

Edelfelt polnud revolutsionäär, teemurdja. Ta oli kompromissinimene oma olemuselt. Ta tugevus on intel-lektuaalses mõistmises ja vormiliste väljendusvahendite valitsemises. Ta kuju on selge ja terviklik. Edelfelt sai kriteeriumiks kunsti ja diletan-tismi vahetegemises.

Edelfeltiga üheaegsed ja selle sõpradest oleks nimetada: Gunnar Berndtson (1854—1895) — nagu

Akadeemilise kirjandus-ühingu koosolek.

14. nov. 1926.

Nimetatud akad. kirjandus-ühingukoosolekuettekanded olid pühendatud meie lauluisa Fr. Kreutzvaldi mõtteilma ja luuleilme lähe-matele uurimustele.

Esimene referent hr. Jaan Pert pidas ettekande teemil: „Fr. Kreutzvaldi mõttekäik usust, Kalevipoja kohta ja Suntsi Mari küsimus“.

Oma ettekande aluseks oli võtnud referent Fr. Kreutzvaldi päälkirjata teose, mis ilmunud „Maa rahva kasulises kalendris“ 1865—73. a.

Algul tutvustas ta teose ise-loomuga — see on võrdlemisi väga laiiali-valguva, nõrga kompo-sitsiooni ja õpetlikkude targutus-tega, teise sõnaga, tendentslikku-sega sõna halvemas mõttes — ometigi võiks see julgete lühen-duste tõttu ehk uuesti päevaval-gust leida. Teose fooniks on palvevendade-sektantide kujutus ja nende vastolu uue, edumeelse, hari-dustpüüdva ilmaga. Ja siin esitab Kreutzvald mõtteid usu üle ven-

nastekoguduse liikme Ülevaino ta-luomaniku talusulase Hansu suu kaudu.

Talusulane Hans loeb piiblit, kuid keeldub minemast kiriku ja palvemajasse. Ta heidab ette isegi, et just see palve-vendus rahva hoiab pimeduses, lõikab ära edasiviivad tiivad. Siin esitab seega Kreutzvald kirikuvastaseid, palvevend-luse vastaseid ja kirikuõpetajaile vasta-seid mõtteid. Kuid Kreutzvald asub ikkagi siin samuti ristiusu platvormil ja ainult aralt esinevad panteislikud mõt-tekälgud. Ta kuulutab puhtamat ristiu-sku, mille päämiseks käsusõnaks on armastus.

Huvitav on, et siin Kreutzvald mõt-teid avaldab „Kalevipoja“ üle, olles ise selle looja. Seda enam, et seni mujalt selle küsimuse üle Kreutzvaldi arutusi teada pole. Ta oletab kõige päält, et eestlased paarituhande aasta eest Aasiast Kaukaasia värvate kaudu siia rän-nanud (praegused uurimused on siia küll toonud uut valgust, ja sarnast teoor-riat täpselt ei poolda), Kalevipoja lood aga peaksid sündinud olema meie rahva lapsepõlve ajal, siis nii ehk paarituhande aasta eest. Kalevipoja loo aluseks võis olla tõeline isik — nii arvab Kreutzvald, — kuna hiljem luule selle kuju suureks ja üleloomulikuks kasvatas.

Referent näitab, et selle seisukoha omandanud on ka M. J. Eisen, kuna J. Semper oma uurimises „Kalevipoja rah-valuule-motiivide analüüs“ vastupidiselt seda üldse eitab. Referent tähendab ka, et Kreutzvald nähtavasti eksib Kalevipoja lugude vanaduse suhtes. Kuid Kreutzvaldiga võib täiesti ühele arva-misele jääda, et täit selgust vast ei saada siin kunagi.

Ka Suntsi Mari küsimuse toob referent uusi lisandusi. Esitades Suntsi Mari aluse oletused: V. Reimanni ja Fr. Tuglase, siis A. Anni, kes leidnud on „Paar sammukest rändamise teed“ algupära J. Paul Richter'i „Schumeister-lein Maria Vuz'is“, kes vastandiliselt eelmistele, eitab Suntsi Mari — Kreutz-valdi Beatrice — olemasolu ja Suntsi nime tuletada katsub Vuz'i nimest.

Kuid referendi poolt käsitatud teoses esineb Sutsi Adam. Kas pole mitte sidet Sutsi ja Suntsi vahel? Isegi Sutsi Aadama ja Suntsi Reinu vahel? Referent järeldab, et Sutsi või Suntsi talu olemas võis olla, ja Suntsi Vuzi nimest ei tarvitse tuletada.

Ka kõneleb Kreutzvald ses teoses õige hellalt noorest naisest, kes 21 a. tanu all närtsinud on.

Jällegi väidab selle najal referent, et Kreutzvaldil, kirjutades Suntsi Mari

eelminegi, pooleldi rootslane, tuletab meelde Meissonier'd, ja Ville Wallgren 1855—, keda tuntakse ka välismaal ta väikeste skulptuurteoste tõttu.

Victor Westerholm algas õpinguid Düsseldorfis. On viimne soome kunstnik, kelle õpingud siit algasid. Nüüd tõuseb esikohale Pariis. On maastikumaalija.

Magнус Enckell (1870—), kes oli algul joonistaja, siis aga lopsaka koloriidi omas, ja Antti Favén (1882—) võrdlemisi tugev anne, väärivad samuti tähistamist.

Soome kunstis seni tõusevad eriliselt selgelt esile üle teiste kaks nime: Edelfeltist on juba lausutud. Teine on Akseli Gallèn-Kallala (1865—). Tahtejõuline temperament, fantaasiarikas, põlev, kirkas — soome kunsti algupäraseim, jõuliseim ja suurim edustaja. Õpinguid alanud Pariisis, läbi käinud vahelduvate stiilide erisuuni — leidis ta aga enese Soomes, Soome maas, Soome hinges, müüvides ja Soome ürgmetsas

Teda on mõjutanud Pariisi realism ja sümbolism, Itaalia eelrenessans — aga tõelise enda leidis ta oma kodus. Tas keeb jõu ja võitluse temperament. Pole ühtki ala kujutatavas kunstis, kus ei tunneks ta end kodus: dekoratiivseist fikandusist arhitektuurini. Tuntuimad on ta „Kalevala“ ainelised, siis A. Kivi „Seitsme venna“ illustratsioonid, mis lõi ta aastasaja vahetusel, olles tsentraalne kuju mitte ükski soome kujutatavas kunstis, vaid kogu kunstiloomingus.

Edelfelti ja Kallala kõrval on Eero Järnefelt (1865—) Soomes tunnustatavamaks nimeks, kes edustab vormilt prantsuse realismi; on aga soome elu lüüriiline tõlgitseja.

Omapärase intuitsiooniga on Hugo Simberg (1875—1917), kelle nägemus on fantastiline, on originaalne. Ta n. ö. spetsiaalsus oli surm ja kurat. Kuid ta kurat on sümboolne, isegi õnnetu vagabundi tüüpi ja kaastunnet teeniv, nagu: „kurat kaksikutega“ talunaiselt armu palumas. Ja surma kujutab ta ka

armsa onuna, kelle kohuseks surijaid ära koristada ja siis oma lilleaeda korraldada.

Puht-soomeline kunst avaldub Juho Rissaneni (1875—) teoseis. Tüüse, ürgnetalupojalikkus. Tema alustatud teel edasi läks Tyko Konsantantiin Sallinen (1875—), olles noorema generatsiooni tüsedam esitaja, olles ühtlasi ka viljeldatud modern kunstivooludest.

Marcus Collin (1882—) on esimene ekspressionist. Nimetame ka samas stiilis töötajat Helene Schjerfbeck'i.

Raidkunstil alal on nimetada uemait ajult Alpo Sailo (1877—), puuvoolimises Emil Halonen'i ja väga andekat Väinö Aaltonen'i.

Olgu lõpuks ainult tähendatud, et Soome uuemas kunstis arhitektuur õige tugevalt esitatud on. Nimetaksin ainult Armas Lindrgeni (1874—), ja seda sellepärast, et tema poolt on ehitatud meie „Estoonia“, „Vanemuine“ ja korp! Sakala maja.

kuju, oli mälestuslikke eeskujusid pääle oma tütre Maria Otilie ja Richteri Maria Vuz'i.

Teiseks refereerib üliõp. Gustav Saar, „Fr. Kreutzvaldi suhteist Witscheliga.“

Meie vanemat kirjandust ei saa vaadata iseseisva tervikuna, vaid tuleb käsitleda Lääne-Euroopa, eriti Saksamaa, kirjandusvoolude ja isikute tagapõhjal. Nii on ka lugu Kr. „Rahunurme lilledega“. Tema õietimõistmiseks peame tutvunema selle looja Witscheli ja valgustusaja kirjanduse üldkarakteriga.

Edasi käsitas referent pikemalt valgustusaja kirjandust, märkis suurt tähtsust modern publiku tekkimises, kodanikuseisusest, ning ilmaliku kirjanduse võidukäiku, tarvitades seejuures Dr. Jentsch'i statistilisi andmeid, milledest näha, et ilmalik kirjandus on kasvanud Saksamaal 1740—1800 kestel kolmeteistkümne kordseks, kuna vaimulik kirjandus täiesti endises suuruses on püsinud.

Saksa kirjanduses selle uue idee kandjaks on saanud religioos eetilise tüüp, Inglise puritaanlise ringkonna mõjutatud. Huvitav, et need kodanilised ringkonnad, valgustusaja ideede kaudu iseteadvusele äratatud, neile ideedele ise otse vaenulikult on suhtunud. Oma

taimelava on nad leidnud valevagatsuslikkudes ringkondades, kellede ideaalideks õiglus, otsekohesus ja truudus.

Tähtsat osa Inglise ja Saksa valgustusaja kirjanduses mängivad pastorid või nende pojad. 18. sajangu kirjanduslikus ilmingus määratu tähtsusega loodustuule ja õlluule saab oma alguse talupoeglikust, idüllirikkast vaimuliku majast.

Üks vaimuliku poeg ja ise ka vaimulik on omal ajal laialt tuntud, kuid praegu täiesti unustatud Saksa rahvakirjanik Joh. Wilh. Witschel (1769. 1847.), kes kantiaanlasena kuulus Saksa ratsionalismi ja idealismi vahelisse aega.

Käsitades 19. sajangu 20-datesse aastatesse kuuluvaid tõlkeid Witscheli „Hommiiku ja õhtu ohvritest“, näitas referent siin mitmeid ühiseid jooni, enne muud aga igasugust abstraktsete sõnade puudumist, ning enam-vähem võrdset piiblikku sõnastusviisi.

Kreutzvaldi ja Witscheli ilmasuhtumist võrreldes märkis referent nende ilmavaate vähest erinevust, sest Kreutzvald põhjeneb ka ristiusul, kuigi see on segatud panteismiga. Ta sapp ja trots käib vaid usu vesivõsude, pappide halpuste vastu.

Kreutzvald on 1840. aastatest pääle tuttav Witscheli tööga, nagu näha tõlgetest „Sippelgas“. Witscheli töö täielikule tõlkimisele on põhjustanud hingelised ja ajajärgust olenevad tegurid. Ja Kreutzvaldi kirjavahetuse ning tema toimetatud „Kasulise kalendri“ kuusalmikute (milledest mõnede aastate salmikute algupära läheb tagasi Witschelile) kaudu määrteles referent „Rahunurme lilledega“ 1. osa tõlkimise ajaks 1869. aasta esimese poole ja 2. osa valmimisajaks 1872./73. aastad.

Võrreldes Kreutzvaldi ja vanemate tõlkijate eestindusi, näeme sääl suuri erinevusi. Kreutzvaldi keel osutab tugevaid individuaalseid jooni. Kui kellegi meie vanemal kirjanikul on omapärane keele füsionoomia, siis on see kahtlemata Kreutzvaldil. Isegi ta sõna foneetilised erinevused on suuremad, kui seda on harjutud märkama. Mis aga ta sõnastusele erilise väärtuse annab, on ta keeleline kokkuhoid, sõnavara rikastus abstraktsete mõistete kaudu ning soov anda kompaktsed ja kokkusu- rutud stiili. Sellele põhjenedes on ta annud peaaegu sõnasõnalise tõlke, kuid selle juures tugeva isiklise karakteriga. Referent väitis, et „Rahunurme lilledega“ keele kultuuriline väärtus ongi just täpselt sõnasõnalises tõlkeväärtuses. Selle

Stuudiumi hädadest.

S. Aaslava.

(Järg.)

2.

Esitades loengut faktilise õppe- materjali esitamishahendina, ei eitanud ma veel loengu kui niisuguse suurt tähtsust. Ei, koguni selle vastu tundub, et seda tähtsust praegu tegelikult küllaldasel määral nagu veel ei hinnatakski. Loeng õpetaja suusõnalise ettekande kujuna on samal määral mõõdapääsemata tarviline, nagu seda on ainult suusõnalisel esinemisel võimalik õpetaja isiklik, kõige tihedam kontakt oma õpilasega ülikoolis, muidugi mitte kasvatuses, vaid just aine enese õpetamise huvides. Iga õpetliku kõne, nii siis ka loengu, olemisõigustus õpetliku kirjutise kõrval oleneb üldse ainult sellest, kas ja missugusel määral kõneleja otsib ja leiab kontakti oma kuulajaskonnaga. Ideaalne õpetaja peaks kõige vähematestki tunnusmärkidest oma õpilase juures, nagu silmadest, rahutusest, vahest isegi haigutuste sagedusest j.m., järel- dama, kas ta võib mõttekäigus

kiiremalt edasi liikuda, või tuleb mõnel mõttel veel teisel kujul peatuda jne., üldse, kas temast tarvilisel määral aru saadakse, sest vastasel korral kaotab ta igasuguse kõlblise õigustuse esinemiseks käesoleva kuulajaskonna ees. See kontaktloomise võimalik ja tarvilik kaasnähtus iga suusõnalise kõne juures näitab ka, millal ülikooli loeng on eriliselt õigustatud, soovitatav ja tarviline, nimelt seal kus kõige tungivamalt tarvis läheb seda kontakti õpetaja ning õpilaste vahel. Näen selle kontakti kasutamise tarvidust kahel alal, ehk kahe sihi taotlemisel, nimelt üheltpoolt õpilaste huvi äratamises aine vastu ja teiselt poolt õpilaste tutvustamises aine käsitusemetoditega. Kummalgi alal on seisukord väga kurb, üliõpilase teades vahest veelgi kurvem, kui õpetaja sellest aru saab neil vähestel juhtudel, kui õpilaselt maskeeriv kate langeb.

Paljudel üliõpilastel puudub

huvi nii mõnegi õpitava aine vastu ainult sellepärast, et ta ei tea õieti, mis selle ainega peale hakata, eriti veel pakutaval kujul. Siin ootab õpetajat tänulik ülesanne, käsitatavat õppeainet ühendusse viia niihästi õpilase senise teadvussisuga kui ka tegeliku elu nõuetega, — seda viimast muidugi niisugusel määral, et ka õpilane sellest ühendusest sisemiselt veendudes selle omaks tunnistab. Siis kaoks vist küll nähtus, et võõrakeelse teksti tõlgitsemise loengule ilmuvad üliõpilased ilma tekstita ja koguni ilma vastava keele tundmisetaagi. Mis aga teha? Loeng on sunduslik, aine tundub otse surmavalt igavana (mainitud eeldustel!), nii siis: mida varem kaelast ära, seda parem. Õpetlik näide kahjuks lopsakalt kasvavatest väärditest muidu pedagoogiliselt, õpilaslikku hinge- elu arvestavalt istutatud loengute- sunduse taimel! Kui õpetaja omale otsekoheseks ülesandeks võtaks loengul õpilases huvi äratada õppe- aine vastu, selleks välja arenda- des kas või endist sissejuhatavat paragrahvi „aine nimetusest, ent- süklopeedilsest kohast, ülesandest, tähtsusest, meetoditest ning jaotu- sest“, siis ei tohiks kaugel olla aeg — pealegi meie hiigla üliõpi- laste arvu juures, — kus õppe- jõud on sunnitud, emb-kumb, kas üksteise võidu ülikooli aulat endale loenguruumiks kauplema või loen- gutel käijate arvu piirama.

Mis aga puutub üliõpilaste tut- vunemisse aine käsitusemetodi- tega, siis võib küll ütelda, et paljudki mitte ainult pole üllatunud nende poolt, näit. mõnes kirjali- kus töös, tarvitatud meetodite lait- mise puhul, vaid peaksid diamet-

kaudu ainult on võidud rikastada keelt paljude uute mõistete ning neile vasta- vate väljendustega. Kõrvalekaldumised originaalist (paaris laulus 2. osa lõpul), liginevad enam verbaalsele ja rahva- omasemale väljendusele ning neist käib punase joonena läbi papivaenulikkus, jumala-tõetsimis- ja rahupüüd.

Samu tõlkeid „Sippelgates“ ja „Rahunurme lilledes“ jälgides näeme palju erinevusi. Siin näeme selgelt, kuidas sõnaline kujundusvõime Kreutz- valdil veel vanas eas näitab tugevat tõusu abstraktse väljenduse suunas. Tarvitades esmakordselt suurt arvu uus- sõnu ja sõnaühendeid, arendades gram- matika mitmekülgsemat tarvitamist ning sõnajärjestust, loobumiselega väheütlevaist partikleist. Ja kuigi meil on esmajoones nähtud Kreutzvaldi keelelisi konarusi ja grammatilise reeglipärasuse astla vastu üleslõõmisi, mis küll täiesti ilm-

sed, sliski kõik need ta tarvitatud uus- sõnad ja sõnaühendid kaaluvad üles sellised konarusused ja puudused.

„Rahunurme lilledes“ tõlke aeg on olnud ettevalmistuse ja jõukogumise aeg isiklikuks loominguks „Lembitus“. Nii ajalisel kui ka hingeliselt on nad sugulased, mõlemist käib läbi papivaenulikkus, mis arendatud sarkasmiks ja trotsiks. Mõlemate ilmavaade on pan- teistilise värvinguga ja mõlemad jagavad jumalakahtlust ja ahastust.

Referent asetab väite: Lembitu, kui esimese suurema filosoofilise sisuga Eesti kirjandusliku teose üheks põhjus- tajaks on kahtlematult Witschel.

Peale „Rahunurme lilledes“ lähevad tagasi Witscheli algupärale mõningad Kreutzvaldi mõttesalmid ja „Kasulise kalendri“ kuusalmikud 1870. 71., 73. ja 74. aastast. Eelmiste hulgas laiemalt tuntud „Loomustöö ei sünni ühel korral“.

raalselt vastupidisegi arvustuse juures samuti üllatuma, mis sünniks muidugi ainult siis, kui kiituse aroom pole suutnud halvata nende

otsustamisvõime kainust enese-arvustuse alal. Seda kurba seisukorda ei parandaks muidugi mitte „aine metodoloogias“ paljas ette-

kanne, vaid selalal muutuksid loengu ja praktikumi piirid sulavaks.

(Järgneb.)

Kas olete E. R. Muuseumi loositähed omandanud, et jõuluks võita 1.250.000 marka?

Loosimine järgneb 19. dets. s. a.

Tartu üliõpilaskonna edustuse valimised.

28—30. novembrini s. a.

Järjekorraliselt 6. Tartu üliõpilaskonna edustuse valimised olid 28—30 novembrini s. a. Kuna varemalt valimisteks võrdlemisi kitsaid matemaatika-loodus-teaduskonna dekanaadi ruume kasutati, võidi nüüd seda võrdlemisi avaras üliõpilasmajas toimida.

Valimistolm-konda kuulusid edustuse poolt valituna Akkerman selts., Kuuse (korp.) ja Herman (org.-ta) ja peale nende veel rühmade esitajad.

Nimekirjade sisseandmise tähtpäeva lõpuks oli sisse tulnud 9 nimekirja: nr. 1 — Saksa-Balti üliõpilased, nr. 2 — organiseerimata üliõpilased, nr. 3 — Vene üliõpilased, nr. 4 — Üliõpilasseltside Liit (E. N. Ü. S., „Raimla“, „Liivika“, „Põhjala“, „Concordia“, „Ahava“ ja „Huljehiis“), nr. 5 — Eesti Üliõpilaste Seltsi ja E. n. ü. s. „Ilmatari“ ühendatud nimekirja, nr. 6 — juudi soost üliõpilased, nr. 7 — korporatsioonid (arvu poolest 12), nr. 8 — radikaalsed üliõpilasseltsid („Veljesto“ ja „Ühendus“), nr. 9 — maaalised üliõpilaskogud (arvuliselt 7).

Võrreldes läinud aasta nimekirjadega on käesoleval aastal kadunud rahvusliste organiseerimatute nimekirja, kuid sellevastu on nüüd endine ühine seltside nimekirja kaheks jagunenud nr. 4 ja nr. 5 all.

Tegevuskavade ja sihtjoonte esitamine ning nende propageerimine.

Nagu tavaliselt ikka, nii ka nüüd võttis energiliselt hoogu valimiste eelne kihutustöö. Selleks peeti koosolekuid, saadeti propaganda kirjandust laiali ja dekoreeriti ülikooli hooneid suurte agitatsiooni- ja programmplakaatidega.

a. koosolekud.

Kandidaatide nimekirja kokkuseadmiseks korraldas organiseerimata üliõpilaste rühma suurema koosoleku organiseerimata üliõpilastele, kui

selgitamist leidis rühma silamaalne tegevus edustuses ja ülesse seati rida tuleviku kavatsusi.

Suurema avaliku vaieluskooolekuga said toime ka maakondlised üliõpilaskogud, mis esimest korda võrdlemisi täieliku ja täpse ülevaate Skandinaavia üliõpilaste organiseerimismoodusest andis, mille eeskujuna meie üliõpilaskogud jäljendada on püüdnud. Ka sellel koosolekul püüdis rühm ülevaadet anda oma senisest tegevusest edustuses ja koosolijaid kaasa tõmmata üliõpilaskogude tegevuse sihtjoontega.

b. kodusaadetav kihutuskirjandus.

Oma sihtjoonte ja tegevuskavaga tutvustamise otstarbel saatsid sellekohaseid selgituslehti ja broshüüri laiali nr. 2, nr. 5 ja nr. 8, mis võrdlemisi vähe erinesid oma kava, rohkem aga valitseva tooni poolest.

c. plakaadid.

Enamus valimistel esinevatest rühmitustest olid ülikooli ruumidesse üles seadnud 3 lõõklause ja tegevuskavaga plakaate, milliste värviküllus halle ülikooli seinu õige elavaks ja meeldivaks muutsid. Õige omapärase kombinatsioonidega sai valmis nr. 9, asetades plakaatidele Eestimaa kaardi. Väliselt meeldiva mulje jättis ka nr. 2 plakaadid. Stiililt ja sisuliselt ei erinenud nad aga palju läinud aastastest Tagasihoidlikult esines nr. 5, mille plakaatidel oli ainult kandidaatide nimestik.

Üks suurematest rühmitustest — korporatsioonid — ei näidanud aga tänava, samuti nagu eelmistel aastatelgi enesest väliselt kõige vähematki elu märki. Puudus täielikult töökava, alusjoonte ja põhimõtete esitamine laiematele üliõpilaskihtidele.

Valimiste käik.

Valimiste esimestel päevadel valitses üliõpilasmajas õige suur elavus. Eriti rohkearvuline osavõtt valimistest oli teisel valimispäeval. Kuna senised kogemused näidanud on, et viimasel päeval õige rohkearvuliselt valima tullakse, siis oletati et valimistel käijate protsent tänavu tuntavalt tõuseb. Oletati, et see üle 3000 saab olema. Hiljem selgus, et tänavu vastupidised tulemused on: viimasel päeval oli valijate arv vähem isegi esimese päeva arvust. Seletada saab seda sellega, et organiseeritud üliõpilased tänavu kahel esimesel päeval valimiskasti juures püüdsid ära käia, et siis viimasel päeval kontrolli tehes edukamalt kõiki valimistele võiksid saata.

Päevade järele anti hääli:

	1926 a.	1925 a.	1924 a.	1923 a.	1922 a.
1 päeval	888	738	465	765	765
2 päeval	1097	751	698	575	575
3 päeval	642	759	726	603	603

Valimiste tagajärjed.

Valimised lõpetati viimasel päeval k. 18 ja asuti hääletuste kokkuvõtete tegemisele.

Esitan siinkohal võrdluseks kõikide eelmiste aastate valimiste kokkuvõtete andmed.

Aasta	Valimise nimekirjas valijaid	Valimis- tes võt- sid osa	Tühis- tati	Valimas käijate %o	Valimis- jagaja
1920	1307	857	2	56,0 ⁰	28,5
1922	3132	1958	14	62,0 ⁰	65
1923	3905	1896	7	48,6	63
1924	4213	2259	11	53,6	74
1925	4324	2443	18	56,5	81
1926	4651	2627	18	56,6	87

Üsikut rühmad said hääli ja kohti järgmiselt (klambrites läinud aasta tagajärjed):

- № 1 — sakslased — 202 häält (220) — 2 kohta (3).
 № 2 — organiseerumata üliõpilased — 280 (273) — 3 kohta (3).
 № 3 — vene üliõpilased — 205 (147) — 3 kohta (2).
 № 4 — üliõpilasseltside liit — 359 (läinud aastal aga ühiselt EÜS. ja „Ilmatariga“ valimistele minnes 793) — 4 kohta (Eelmisel aastal ühiselt — 10).
 № 5 — Eesti Üliõpilaste Selts ja E. n. ü. s. „Ilmatar“ — 571 h. — 7 kohta.
 № 6 — juudi soost üliõpilased — 123 (119) — 1 koht (1).
 № 7 — Eesti korporatsioonid — 597 h. (576) — 7 kohta (7).
 № 8 — radikaalsed üliõpilasseltsid — 97 h. (113) — 1 koht (1).
 № 9 — maakondlikud üliõpilaskogud — 175 h. (144) — 2 kohta (2).

Valimiste tagajärgi üldiselt vaadeldes võib näha, et Eesti üliõpilasseltsid kes läinud aastal ühiselt ja nüüd eraldi valimistele läksid on kokkuvõttes 1 koha juure võtnud, saades senise 10 koha asemele 11. Selgunud on sellega ka nende üliõpilasseltside rühmituste arvuline vahekord 4:6, kuna EÜS. ja „Ilmatari“ ühine nimekiri enesele juure

on võitnud veei ühe koha rahvusliste orgaüiseerumatute arvel, kes käesoleva edustuse valimistel enam ei figureerinud.

Teised vahekorrad on endisteks jäänud, ainult vähemusrahvustest vahetasid sakslased ja venelased vastastikku ühe koha häälte ülejäägi jagamisel.

Häälte ülejäägi jagamiseks Llokeerisid orgaüiseerumatud, väikeseltsid, maakondlikud üliõpilaskogud ja radikaalsed üliõpilasseltsid.

Muudatusi on esile tulnud ka radikaalsete üliõpilasseltside rühmituses, kelle ridadest lahkus E. n. ü. s. „Ahava“, ja kes valimistele ühes teiste Seltside Liidu liigetega läks. Selle tõttu on vähenenud ka nende nimekirja poolt hääletajate arv.

Ülevaate pakkumiseks esitan siinkohal eelmiste edustuste valimistel esinenud rühmituste nimekirjad, saadud häälte arvu ja kohad:

Rühmad	Saanud hääli ja kohti			
	1920. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.
Sportlased	—	57 h. — 1 k.	—	—
Orgaüiseerimatud	139 h. — 5 k.	220 h. — 2 k.	103 h. — 2 k.	191 h. — 3 k.
Rohuteadlased	—	53 h. — 1 k.	—	—
Vene üliõpilased	29 h. — 1 k.	83 h. — 1 k.	—	126 h. — 2 k.
Üliõpilasseltsid	222 h. — 8 k.	538 h. — 8 k.	777 h. — 12 k.	884 h. — 11 k.
Korporatsioonid	245 h. — 9 k.	386 h. — 6 k.	454 h. — 7 k.	538 h. — 7 k.
Saksa üliõpilasseltsid	98 h. — 3 k.	251 h. — 4 k.	221 h. — 3 k.	257 h. — 3 k.
Üliõpilaskogud	—	182 h. — 3 k.	149 h. — 3 k.	184 h. — 3 k.
Sotsiaal-filosoof. (Proletaar. üliõpil.)	—	61 h. — 1 k.	55 h. — 1 k.	—
Juudi üliõpilased	83 h. — 3 k.	112 h. — 2 k.	130 h. — 2 k.	108 h. — 1 k.
EÜS. „Põhjala“	39 h. — 1 k.	112 h. — 2 k.	—	—

Ülevaade rühmitustest.

Ajajooksul on kadunud väikesed rühmitused, nagu sportlased, rohuteadlased,

sotsiaal-filosoofiline ühing ja järele on jäänud enam kindlama-ilmelised suuremad rühmitused, millist tendentsi igatpidi tervitada tuleb. Oleneb ju edustuse töö edukus tuntavalt sellest, kui võrd ühtlased ja tugevad rühmitused temas aset leiavad. Erandiks on viimasel ajal olnud ainult radikaalsed üliõpilasseltsid, kes nii hästi läinud kui ka käesoleval aastal eri nimekirjaga esinesid. Kui läinud aastal nende erinemist ühisest nimekirjast vastoludega mõne organisatsiooni suhtes seletada võis, siis jääb käesoleval aastal Seltside liidu kõrval erinimekirja esitamine arusaamatuks: kui võimalikuks ei peeta Seltside Liiduga valimistele minna, milleks ollakse Seltside Liidus? Nõuab ju koostöö Seltside Liidus enam ilma vaadete ühtumist ja koostööd, kui seda edustuse töös tarvis tuleb.

Kahe suurema seltside rühma (№ 4 ja № 5) lahkumine on tingitud valimiste eel nimekirjade kokkuseadmisel kohtades kokkuleppe mittesaavutamisega. Eesti Üliõpilaste Selts soovis proportsionaalsuse põhimõttel esimesest 10 kohast 4 kohta, kuid lubati 3.

Käesolevad valimised tõid nende vahekorradesse enam selgust, ja — võib olla saavutatakse edaspidi enam leplikumalt kokkuleppe.

Uue edustuse isiklik koosseis

- on järgmine:
 № 1 — Hans Schultz ja Harald Jauker.
 № 2 — Vilmar Adams, Karl Blum ja Heino Kuiva.
 № 3 — Vassili Boguslavsky, Karl Zekul ja Aleksandra Schmidt.
 № 4 — Alice Pagi-Kriisa, Gustav Laja, Aleksandra Mekkart ja Mihkel Mihkelson.
 № 5 — Hugo Kukke, Leo Kangur, Ak-senia Akkerman, Richard Janno, Arnold Prüüs, Bernhard Ingel ja Erna Ottenson.
 № 6 — Boris Bakscht.
 № 7 — Herbert Kolk, Jaan Muru, Karl Dobrus, Oskar Sein, Gerhard Silberberg, Eugen Irs ja Renate Palgi.
 № 8 — Evald Kadak.
 № 9 — Anton Mägi ja Alfred Taalmann.

K. —la.

Akadeemiline kroonika.

Dr. med. B. Jürgens,
 senine haavakliiniku assistent, komandeeriti ülikooli stipendiaadina

ühiks aastaks välismaale (Austriasse ja Prantsusmaale), et ennast kehakasvatuse teooria vastu ette valmistada.

Uued assistendid.

Ülikooli poolt määrati ametisse stud. chem. A. Feldmann org-keemia

lab. aj. noorema assistendi k. t., mag. A. Wähler ja mag. J. Kuusk — aj. abijõududeks, esimene õlikivi uurimise laboratooriumi, teine — tehnoloogia laboratooriumi.

tud ja ülikooli valitsuse poolt kinnitatud: stud. med. Walter Steinfeldt; hosp.-sisehaiguste kliiniku assistent dr. P. Teas — kinnitatakse kaheks aastaks ametisse edasi.

Foundationi Boardi stipendiaadina Lääne-Euroopasse.

Tema asetäitjaks jääb ülikooli valitsuse kinnitusel dots. N. Rootsi.

Samuti on alustanud oma väljamaareisi ülikooli teaduslik stipendiaat Ju. Vabel, kes üheks aastaks Tschecho-Slovakkiasse (Praagasse) on komandeeritud finants-õiguse alal edasi töötama.

Ametikinnitused.

Haavakliiniku noorema assistendi k. t. on arsfiteaduskonna poolt vali-

Prof. dr. Jaan Mägi on oma uurimisreisil Rockefelleri

Vastutav ja päätoimetaja: V. Adams. Toimetuse sekretäär: E. Raudsepp. Liikmed: K. Kesä, H. Kolk. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Trükkkoda Ed. Bergmann, Tartus.

Karl Taklaja tubakakauplused

Tartus,
Aleksandri tän. nr. 5,
:: Rüütli tän. nr. 10 ::

= Müük suurel ja väikesel arvul =

Karl Unger

Raamatuköitmise ja lineerimise
tööstus.

Jaani tän. 8 : : Tel. 5-57

Suurem ladu

kirjutusmaterjaale ja joonistusabinõusid.

I kl. juuksetööstuse-äri

A. RAUD

Asutatud 1911. aastal.

Äris töötavad ainult I klassi
väljaõppinud jõud. Töö kiire,
puhas ja korralik.

Jaani tän. 8, Barklai platsi taga,
K. Unger'i äri kõrval.

Roman Gutmann

Kompveki- ja shokolaaditööstus.

Vallikraavi t. nr. 8. Kõnetr. 500.

Asut. 1905. a.

Moodsam, täielikum ja odavam

juuksetööstuse-äri

Eestis

Tartus, Jaani t. 16, Raatuse taga,
Daamide-, herrade- ja teaatri-
coiffeur-salongid. Manicure.

Äris ainult esimese järgu tööjõud.
Eeskujulik puntus. Jootraha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

Kondiitri äri ja kohvik

H. FEISHNER

Harju tän. 45 Tel. 19-50!

Kellakauplus ja parandustöötuba

H. Tillemann.

Enne Ed. Kivastik.

Tartus,
Promenadi tän. nr. 11.

Kõnetraat 9-90.

Suur valik moodsatest jalanõudest on

Ludvig Oja

saapakaupluses

Tartus,
Kaubaheev nr. 5.

Juuksetööstuse äri
F. Meinberg.

Äris töötavad ainult I klassi jõud.

== Töö kiire, puhas ja korralik ==

:: Manicure ::

Tartus, Jaani t. 7
(kohvik Werner'i kõrval).

Kullasepa ja graveerimise tööstus

Joh. Villmann

Tartus, Kүүtri tän. 2.

(Vastu kino Athenat.)

Valmistan kõiki sellele alale puutuvaid töid, nagu: korporatsioonide vapid, seltsi märgid, monogrammide, käekirjad, emailerimise tööd jne.

Töö korralik ja hinnad võimalikult odavad.

Kohvik ja kondiitri äri **O. Ü. „LINDA“**

Suurfurg 2, II korral

Suurim ja mugavaim kohvik Tartus.

Alati saadaval kõrges häädukes kõiksugu kondiitri saadused ja mitmesugused joogid.

Tellimised tortide, kringlite, sritselite jne. pääle täidetakse korralikult.

Tellimiste päält üliõp.-organisatsioon. hinnaalandus

Igapäev k. 5-7 p. I. kontsert-muusika.

I. klassi juukselõikuse äri
„CENTRAL“

s soovitab end moodsamana ärina omal alal.

Eeskujulik puhtus. I. kl. tööjõud.

Igasugune massaash eriteadlase juhatusel.

Manikүүr. :: Hinnad mõõdukad.

Aupaklikult omanik.

TALLINN, Vene tänav nr. 1.

Villmanni maja.

Oma töökojas valmistatud

Üldmütse pesu-
sametist **Värvimütse**
kõiksugu

tuntud häädukes.

Kõik sugu **Karusnahad** suures valikus
kohale jõudnud

Hinnad võistlemata odavad.

Austusega **R. Jakobson.**

Tartu, Uueturu tän. nr. 8.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Kүүni t. 4,

Soovitab jalanõusid kõrges häädukes ning täleliku vastutusega töö eest.

Härrad üliõpilased!

Teie sisseostukoht Tartus
oli, on ja jääb

A. Pääsukese üri

Tartus

Promenadi t. nr. 2.

Pesu-, trikoo- ja
galanterii kauplus.

Moe-, pudu- ja pesuäri VENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.

Alaliselt suur valik: värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaelashalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester. ja naister. pesu, koetud vill. naister. jakke ja veste, laste ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Vihmavarje, jalutuskeppe. Villast lõnga rohkeis värves.

D. M. C. käsitööniite.

Lastesaapaid, tennis-, võimlemise- ja hommickingi.

Meester., naister. ja laste **kalosse.** Igasugune korralik auruga **riietevoltimine.**

Hinnad võistlemata odavad. Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5–10% hinnaalandust!

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige unemate mudelite järgi

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige parematest materjalidest

„Estoking“ jalanõud on seepärast nägusad ja vastupidavad

„Estoking“ jalanõud on sealjuures võrdlemata odavad

„Estoking“ jalanõud on igalpool tuntud ja nõuetavad

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Hind 25 marka.

Rätsepaäri

Max Johanson

Tallinn, Lühikejalg nr. 6. Kõnetraat 30-89.

Teatab oma austatud tellijatele, et rikkalikus valikus hooaja moodsad riided on kohale jõudnud Inglismaalt.

Uuemad Londoni uudised.